

Roots: Rectification and Return

פרשת שלח תשפ"ו

Chapter 15

¹⁷ HASHEM spoke to Moses, saying, ¹⁸ "Speak to the Children of Israel and say to them: When you come to the Land to which I bring you, ¹⁹ it shall be that when you will eat of the bread of the Land, you shall set aside a portion for HASHEM. ²⁰ As the first of your kneading you shall set aside a loaf as a portion, like the portion of the threshing-floor, so shall you set it aside. ²¹ From the first of your kneading shall you give a portion to HASHEM, for your generations.

Feasts of Faith - R' Wolfson (7H)

For believing the *Meraglim* and rejecting Eretz Yisrael, the Jewish People were sentenced: "In this Wilderness your corpses will fall... Your children... I will bring them and they will know the land which you abhorred."⁷

The Jews mourned this verdict intensely; a small cohort even attempted to ascend and conquer the land on its own, but was wiped out by Amalek.

Immediately afterwards, Hashem told Moshe, "Speak to the Jewish People and tell them: 'When you come to the land of your dwelling that I will give you...'"⁸ and proceeded to instruct regarding the *mitzvah* of *nissuch hayayin*, pouring wine down the altar to accompany the sacrifices.

Following the *mitzvah* of *nissuch hayayin*, Hashem again told Moshe to tell the Jewish People, "When you come to the land that I will bring you..."⁹ and gave the *mitzvah* of *challah*, of separating a piece of dough to give to the *Kohen*.

Rashi, noting the unique placement of these *mitzvos* and that they are preceded by a clause predicting entry to Eretz Yisrael, comments, "He let them know that they will enter the land."¹⁰

This is what the *Midrash* says:¹¹

"Go and eat your bread with joy" — this is the *parashah* of *challah*. "Go and drink your wine with a good heart" — this is the *parashah* of *nissuchin*. Why? "Because Hashem has desired your actions"¹² — this is entry to Eretz Yisrael.

Or, as Tanna D'vei Eliyahu puts it:¹³

At that time Hashem said to Moshe, "Go and appease those poor ones whose hearts have gone out of them."

Moshe said before Him, "Master of the Universe, how should I appease them?"

He said to him, "Go and appease them with words of Torah — When you come to the land of your dwelling, etc."

Yes, entry to Eretz Yisrael was delayed by the episode of the *Meraglim*, but not forever. Eventually, they would enter Eretz Yisrael.

But did they enter Eretz Yisrael? The generation of the wilderness never entered Eretz Yisrael — they were buried in the sands of the desert!

And if you will argue that Hashem was informing them that their children would enter Eretz Yisrael, well, that was already promised as part of the punishment, "In this Wilderness your corpses will fall... Your children... I will bring them and they will know the land which you abhorred."

2 Artscroll Churnak

1-16. Meal-offering and libations This passage gives a new law: Certain offerings must be accompanied by gifts of meal-offerings and wine libations. This would not apply until thirty-nine years later, when the nation entered the Land, but the law was given them now to console the younger generation and give them confidence that God still intended to give them the Land (*Ibn Ezra: Ramban*)

פרשת שלח תש"ע ליקוטי האמרים שבילי פנחס קפה

נמצאנו למדים מדברי רבי תנחומא בשם רבי חנינא, כי ניסוך היין והפרשת חלה הם בבחינת סגולה והכנה לכניסתם של ישראל לארץ ישראל, ועל כך אומר הכתוב: "לך אכול בשמחה לחמך, זו פרשת חלה, ושתה בלב טוב יינך, זו פרשת נסכים... כי כבר רצה האלקים את מעשיך, זו הכנסת ישראל לארץ ישראל." וצריך ביאור מדוע דוקא קיום שתי מצוות הללו, ניסוך היין והפרשת חלה הם סגולה להכניס את ישראל לארץ ישראל.

6 כלומר מה שהכתוב אומר: "בבואכם אל הארץ" בא ללמדנו, שנתחייבו ישראל במצות חלה מיד בכניסתם לארץ, אפילו טרם שכבשו אותה ונתיישבו בה, וצריך ביאור מדוע באמת נשתנה מצות חלה מכל שאר מצוות הארץ, שלא נתחייבו בהן ישראל רק אחרי שכבשו אותה ונתיישבו בה.

וביאר בדברי קדשו על פי מה שביארו הקדמונים טעות המרגלים שהיו אנשי שק ובכל זאת לא רצו להיכנס לארץ, כי ידעו שהמן לא ירד לישראל רק במדבר, ומיד בכניסתם לארץ ישראל יפסק המן ויאכלו רק מפירות הארץ, לכן פחדו להיכנס לארץ כדי שלא יפסידו אכילת המן שהיה מזון רוחני, כמבואר בגמרא (יומא ע"ה): "לחם אבירים אכל איש - לחם שמלאכי השדת אוכלין אותו... אבירים, לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אבירים." ופירש רש"י: "אינו יוצא מן המעינים."

ויש לבאר הענין יותר על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשת עקב רע"ב): "שעת אכילה שעת מלחמה." פירוש שעת האכילה היא שעת מלחמה בין היצר טוב ליצר הרע, כי היצר הרע משתדל בכל כוחו להפיל את האדם ברשת תאוות האכילה וצריך להילחם כנגדו, אולם המן שהיה מזון רוחני לחם מן השמים לא היתה בו שום מלחמת היצר, על כן ביקשו המרגלים למנוע את כניסתם של ישראל לארץ ישראל, כדי שלא יצטרכו לאכול מפירות השדות והכרמים שיש בהם סכנת התאוה.

7 אולם טעו בזה כי לא השכילו להבין, שמטעם זה נתן הקב"ה לישראל מצות הפרשת חלה מכל עיסה, כדי שתחול קדושת חלה על העיסה עוד טרם אפיית הלחם, ועל ידי זה יוכלו ישראל לאכול את הלחם ולהתגבר בקלות על תאוות היצר, הנה כי כן מטעם זה הסמיך הכתוב מצות הפרשת חלה לפרשת המרגלים, כדי ללמדנו כי מצוה זו היא תשובה נחרצת כנגד טענת המרגלים.

פעולה זו היא פעולה של בירור, אנו מבררים באמצעות הברכה לאן ילך חלקו הרוחני של המאכל.

לעצור ולהתבונן

אין כוונת הדברים ל"פרישות", איננו עוסקים כעת בדרכה זו. אך על האדם לזרז בכח מחשבתו מה הוא הולך לעשות. עליו להקדיש מעט מחשבה, מעט חכמה לשאלה: "למה אני אוכל?"

אם הוא ניגש לאכול וחושב רק "אני רעב", הרי בכך הוא בירר שעומד הוא לעשות "מעשה בהמה". ואף אם האוכל שיאכל כשר למהדרין, אך מחשבותיו עסוקות רק בהשקטת רעבונו ובטעם והנאת המאכל, והרי שהוא עדיין עסוק ב"מעשה בהמה".

על האדם לעצור את עצמו לרגע, לברר במחשבתו ולומר: ברוך המקום שברא זאת! רבונו של עולם, אם לא אשתה, אני עלול למות ח"ו. רבש"ע המשקה הוא גם טעים, גם קר ואפילו מוגז... ואת כל זה נתת לי כדי שיהיה לי תענוג. למה זה מגיע לי? וכי למדתי היום כ"כ בהתמדה? הרי זה חסד ה'!

וכן מתוך מחשבה זו הוא מברר שהאכילה היא הודאה לקב"ה, מתוך הרגשה של "להתענג על ה'", מברך היהודי "ברוך אתה השם... שהכל נהיה בדברו". או אז, רגע זה של האכילה הוא רגע של דביקות אשר יכול להביא את האדם לפיסגת הקדושה.

כך הפך האדם את הנגע לענג - הוא אוכל כדי להתענג על ה'.

ונראה לבאר כי רשבי" הולך בזה לשיטתו בזהרר הקדוש הנ"ל כי "שעת אכילה שעת מלחמה". וביאור הענין על פי הידוע כי בחטא עץ הדעת ירדה גזירת המיתה על אדם הראשון ועל כל הנבראים שהיו כלולים בו בעת החטא, ככתוב (בראשית ב' ז'): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות".

והנה מצינו ברש"י (בראשית ב' כה) כי על ידי החטא נכנס בו יצר הרע: "לא נתן בו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע". ומאחר שכבר למדנו (אבות פ"ד מ"ב): "עבירה גוררת עבירה", נמצא כי בכל פעם שאיש ישראל אוכל מאכל מתעורר שוב היצר הרע להכשילו, כפי שכבר הכשיל את כל ישראל באכילת איסור בהיותם כלולים באדם הראשון, וזהו שאומר רשבי" בזהרר הקדוש: "שעת אכילה שעת מלחמה".

על כן העצה על כך היא לעסוק בדברי תורה בשעת האכילה, כי עסק התורה הוא סגולה נפלאה להכניע את היצר הרע, כמו ששינו בגמרא (קידושין ל'): "כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לך תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו". נמצא כי על ידי שעוסק בתורה בשעת אכילה, מובטח לו שינצח במלחמה ויתגבר על יצר הרע של התאוות החומריות.

"שלשה שאכלו" האדם היצר טוב והיצר הרע

יש לבאר ענין זה ביתר שאת על פי המבואר ב"שערי קדושה" לרבינו חיים וויטאל (חלק א שער א), כי על ידי חטא עץ הדעת טוב ורע נתערבבו גם בנפשו טוב ורע: "נדע כי אחר שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת טוב ורע, חוברו נפשו וגופו גם הם כל אחד מטוב ורע, וזו היא ענין זוהמת הנפש שהטיל בחוה ובאדם".

ונראה שהכוונה בזה על היצר הרע שנכנס באדם רק אחרי שחטא בעץ הדעת, כי לפני החטא לא היה בתוכו רק יצר טוב בלי שום תערובות של רע, אולם אחרי שחטא באכלו מעץ הדעת "טוב ורע", גרם בכך שיתערבבו גם בו טוב ורע על ידי שנכנס בו יצר הרע, ומאז יש בו ערבוב של טוב ורע, כי מצד היצר הטוב יש בו טוב ואילו מצד היצר הרע יש בו רע, ומאז צריך להילחם כדי להפריד את הרע שהוא הפסולת מן הטוב.

וזהו פירוש הפסוק: "בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה", היינו כפירוש רש"י מיד בבואכם עוד טרם ירושה וישיבה בארץ. "וזהו באכלכם מלחם הארץ", כי יפסק המן ואם כן הרי יש פחד שהאכילה לא תהיה בקדושה, לכן העצה על כך היא: "תרימו תרומה לה'", שתפרשו חלה כדי שתחול קדושה על העיסה, ועל ידי זה תוכלו לאכול את הלחם בקדושה בלי תאוות אכילה, אלו תוכן דבריו הקדושים.

דברי תורה סגולה לקדושת אכילה

על פי דרכו בקודש יתכן להרחיב בביאור סמיכות פרשת ניוסוך היין ופרשת חלה לפרשת המרגלים, ואגב נזכה להכין ביתר למדוע פתחו המרגלים כל כך ממה שיפסק המן בארץ ישראל ויצטרכו לאכול מפירות הארץ, בהקדם לבאר מה ששינוי השבוע במשנה (אבות פ"ג מ"ג) מאמרו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי:

"דבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח ה) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום, אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יהזקאל מא כב) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'".

וצריך ביאור: א) מדוע הזכיר רשבי" דוקא "שלשה שאכלו" על שלחן אחד, וכי יעלה על הדעת כי שנים שאכלו או אפילו אחד שאכל, אינם צריכים לומר עליו דברי תורה. ב) מה ראה רשבי" על ככה לומר כי אם לא אמרו עליו דברי תורה: "כאלו אכלו מזבחי מתים", מה ענין ובחי מתים לשלחן שאין עליו דברי תורה.

תפארת שמשון • מאמרים

שעל פי הקדמונים, וכן הוא להבדיל ע"פ חכמת הרפואה, המאכל מחייה את האדם ע"י התענוג ממנו. לו יצוייר שאדם יאכל בלי להתענג, האוכל לא יחיה אותו. עצם החיים באים מהתענוג. האדם נברא כדי להתענג, רק שהתענוג צריך להיות על ה' וכדברי המסילת ישרים.

שבת קודש הוא יום שכולו לה', לכן עיקר מצות השבת הוא התענוג, כי להתענג על ה' פירושו להידבק בה'.

נמצינו למדים שאכילת פרוסת לחם זו בעצם פעולה של התענוגות על ה'.

אך כמו בהרבה שטחים אחרים, גם בנושא האכילה קיימים שני קצוות. אדם יכול לאכול פרוסת לחם ואצלו יהיה זה "מעשה בהמה", מחמת הרעב הוא חוטף את פרוסת הלחם הטעימה ואוכלה כבהמה. אך האדם יכול לקחת את אותה פרוסת לחם ולהתענג על ה'. הוא מקבל חיות מאותה פרוסה ומגיע דרכה לדביקות.

10 כן גם בענין האכילה. פרוסת לחם יכולה להיות "ענג", אך עלולה להפוך להיות

"נגע". אותה פרוסה יכולה לגרום לאדם להיות דבוק לשכינה, או חלילה להיפך להיות דבוק ל"מעשה בהמה".

כדי שלא נגיע חלילה למצב שהענג שלנו ייהפך לנגע, עלינו להבין קודם מהי בעצם פעולת האכילה.

אך יש במאכל עוד חלק, והוא: מאמר ה' הקיים בכל דבר בעולם, כמו שנאמר: "לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהלים קיט, פט). כלומר, כל מאמר אותו אמר הקב"ה בעת בריאת העולם ממשיך ומקיים את הדבר שנאמר עליו לעולם ועד. הקב"ה אמר (בראשית א. ו) "יהי רקיע", ועד היום מאמר זה ממשיך ומקיים את הרקיע.

גם בכל מאכל יש את חלק דבר ה', כמו שכתוב (דברים א, ה): "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". לאן הולך חלק רוחני זה של המאכל?

את מאמר ה' מחזירים לקב"ה ע"י המחשבה והברכה שמברכים על המאכל. גם

כולה טוב ואינה סובלת שום רע, זוכה האדם להפריד את הרע שבקורבו שהוא היצר הרע, עד שנשאר בו רק טוב שהוא היצר הטוב המסייע לו לעבוד את ה'.

מעתה יאיר לנו להבין מאמרו של רשב"י: "שלשה שאכלו על שלחן אחד", השלשה שאכלו אינם דוקא שלשה בני אדם, אלא אצל כל אדם אפילו כשאוכל לבד נמצאים בשלחן שלשה שאכלו, כי מאחר ששעת האכילה היא שעת מלחמה בין היצר טוב ליצר הרע, נמצא כי בכל פעם שאדם אוכל יש שם בעצם: "שלשה שאכלו על שלחן אחד", הלא הם אדם האוכל, היצר טוב שנמצא בחלל הימני שבלב, והיצר הרע שנמצא בחלל הימני שבלב, כמבואר במדרש (במדבר"ר"השמיני) על הפסוק (קהלת י"ב): "לב חכם לימינו, זה יצר טוב שהוא נתון בימינו, ולב כסיל

לשמאלו. זה יצר הרע שנתון בשמאלו". וזהו שאומר רשב"י: "שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה", נמצא שאין לו הסגולה של התורה שנקראת טוב, כדי שיוכל להתגבר על כח הרע של היצר הרע, "כאלו אכלו מזבחי מתים", כי היצר הרע מעורר בו תאוות אכילה מעין חטא אכילת עץ הדעת, שגרמה לגזירת מיתתו על אדם הראשון וכל הנבראים. "אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא", כי על ידי עסק התורה שנקראת טוב הוא זוכה להפריד את היצר הרע מהיצר טוב.

פחד המרגלים מארץ ישראל שאדם הראשון חטא שם

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר שאת, הטעם שסירבו המרגלים להיכנס לארץ ישראל, על פי מה שגילה לנו רבינו האריז"ל (שער הכוונות פסח דרוש א', שער הפסוקים פרשת שמות), כי נשמות ישראל שהיו בגלות מצרים נכשלו בחטא עץ הדעת, ועל ידי הצער שסבלו בגלות מצרים נזדככו ככור הברזל, ככתוב (דברים ד' כ'): "ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נתלה כיום הזה". ופירש רש"י: "כור, הוא כלי שזמקקין בו זהב".

נהה כי כן מבואר היטב מה ששפטו המרגלים נשיאי ישראל, כי יתיר טוב לישראל שיאכלו מן שהוא לחם מן השמיים: "לחם אבירים" - "על שמלאכי השרת אוכלים

אותו", שהוא כולו טוב ואין בו שום רע, וראיה לדבר שהרי המן נבלע ברמ"ח אבריהם ולא יצא מן המעיים, כי לא היה בו שום פסולת של רע שצריך להפריד מן הטוב, אבל אם יכנסו לארץ ישראל שם יפסק המן מלדת ויתחילו לאכול מפירות הארץ, הרי יש חשש גדול שיתעורר בהם שוב היצר הרע שכבר הכשיל אותם בעיני אכילה בחטא עץ הדעת.

יש להוסיף בזה תבלין על פי מה שכתב הרמב"ם דבר פלא (הלכות בית הבחירה פ"ב ה"ב):

"ומסורת ביד הכל, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המנוח בנורן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המנוח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשישא מן התיבה, והוא המנוח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנבדא, ומשם נבדא, אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נבדא".

אולם עדיין צריך ביאור מנין המקור שממנו למד הרמב"ם, כי אדם הראשון הקריב את קרבנו במקום המנוח שעתידי להיות בבית המקדש. ונראה שהמקור לכך הוא ממה שמצינו בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ'): "ויגרש את האדם (בראשית ג' כד), גורש ויצא מגן עדן וישב לו בהר המוריה, ששער גן עדן סמוך להר המוריה".

הרי לנו דברים ברורים מהפרקי דרבי אליעזר, כי אחרי שגורש אדם הראשון מגן עדן ישב לו בהר המוריה, ולפי המבואר בגמרא הרי מיד למחרת כשעלה עמוד השחר הקריב קרבן לה', הנה כי כן זהו מקור לדברי הרמב"ם שאדם הראשון הקריב קרבן במקום המנוח בהר המוריה שמשם נבדא.

חטא עץ הדעת בארץ ישראל

נמצינו למדים ממה שכתב בפרקי דרבי אליעזר: "ששער גן עדן סמוך להר המוריה", כי אדם הראשון ישב בגן עדן בארץ ישראל בשעה שחטא בעץ הדעת, ובביאור הרד"ל (אות ג') ציין מקור לכך מגמרא (עירובין י"ט): "גן עדן, אמר ריש לקיש אם בארץ ישראל היא, בית שאן פתחו".

ענין זה מבואר ביתר בהירות בדברי ה"אברבנאל" (בראשית כ"ב):

"הנה מקום גן עדן... אני חושב... שעדן היתה הארץ אשר נקראת אתר כן ארץ ישראל, ושם נעשה הגן, ואחרי שחטא אדם וגורש משם, סבב הקב"ה לקדושת המקום ההוא ומעלתו, שיבנה עליו המקדש וירושלם עיר הקודש, ולכן היו תמיד עיני ה' בה, והיה שם חוזק השגחתו והשפעתו.

ויורה על זה אמרו ז"ל במקומות רבים, אדם ממקום כפרתו נבדא כמה זאת אמר (שמות כ' כא) מזבח אדמה תעשה לי, אמר הקב"ה הריני בורא ממקום המנוח מקום כפרתו הלאוי ועמוד בו, ובפרקי דרבי אליעזר אמר וגורש את האדם, יצא אדם וישב לו חוץ מגן עדן בהר המוריה, ששערי גן עדן סמוכים אל הר המוריה".

מעתה יתבאר ביתר שאת הפחד הגדול של המרגלים, מכניסת ישראל לארץ ישראל אשר המן יפסק שם ויצטרכו לאכול מפירות הארץ, כי מאחר שאדם הראשון וכל הנשמות שהיו כלולות בו, חטאו באכילת עץ הדעת בגן עדן שהוא בארץ ישראל, על כן נתייראו המרגלים כי כאשר יכנסו בארץ ישראל במקום שכבר חטאו, ולא יוכלו לאכול מן שהוא לחם ורוחני מן השמיים כי אם מפירות הארץ, הרי יש בזה סכנה שיתעורר היצר הרע

הנה כי כן יתבאר היטב מה שהסמין הקב"ה פרשת ניסוך היין והפרשת חלה לפרשת המרגלים, כי הקב"ה נתן לנו ברוב רחמיו וחסדיו שתי מצוות הללו, כדי לסייע לישראל טרם כניסתם לארץ שלא יכשלו שוב בארץ כפי שנכשלו בחטא עץ הדעת, והביאור בזה על פי מה ששינו בגמרא בענין חטא עץ הדעת (ברכות מ:).

"תניא, אילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר, גפן היה, שאין לך דבר שמביא לילה על האדם אלא יין, שנאמר וישת מן היין וישכר... רבי יהודה אומר, חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן". ומבואר בספרים הקדושים כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כלומר חטא אדם הראשון בעץ הדעת היה גם בלחם וגם ביין.

על פי האמור מכאן ה"בן איש חי" (הלכות שנה שניה פרשת בראשית), כי מטעם זה אנו מקדשים על היין ומברכים על לחם משנה בליל שבת קודש, כדי לתקן חטא עץ הדעת שהיה בלחם ויין.

על כן הסמין הקב"ה לפרשת המרגלים, לצוות לישראל עוד טרם כניסתם לארץ ישראל, על שתי המצוות ניסוך היין והפרשת חלה, כדי לקדש בזה את היין ואת הלחם בארץ ישראל שחטאו בו אדם הראשון וכל הנשמות שהיו כלולות בו, ועל ידי זה יוכלו ישראל להיכנס לארץ ישראל בלי שום חשש, שמה יכשלו שוב בלחם ויין כפי שנכשל אדם הראשון בחטא עץ הדעת.

דפי האמור הביאור בזה, כי לכאורה קשה מאד לשמוח באכילת לחם ושתית יין בארץ ישראל, כי מאחר שאדם הראשון חטא שם באכלו מעץ הדעת שהיה גפן וחטה, הרי עלול היצר הרע להתעורר שוב להחטיא את האדם, לכן נתחכם רבי חנינא לדרוש על כך הפסוק: "לך אכול בשמחה לחמך, זו פרשת חלה, ושתה בלב טובך יינך, זו פרשת ניסכים". כלומר בזכות מצוות הפרשת חלה וניסוך היין, אתם יכולים לאכול בשמחה לחמכם ולשתות בלב טוב את יינכם, ואינכם צריכים לחשוש שמה יכשלו שוב כפי שנכשלתם בחטא עץ הדעת, ועל זה מסיים המדרש: "כי נבר רצה האלקים את מעשיך, זו הכנסת ישראל לארץ ישראל, שנאמר כי נתבאו אל הארץ וגו'", כי בזכות שתי מצוות הללו המתקנים את חטא עץ הדעת תזכו להיכנס לארץ ישראל.

המרגלים ביקשו לתקן חטא עץ הדעת

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שהביא ב" אמרי יוסף" (מועדים סוכות דרוש א) בשם הרה"ק רבי צבי הירש מרימנאב ז"ע, כי המרגלים נשיאי ישראל היו באמת אנשים גדולים, שבכניסתם לרגל את הארץ ביקשו לתקן את חטא עץ הדעת, אלא שנכשלו משום שבאו לידי התנשאות, והנה הדברים בלשון קדשו:

"שמעתי בשם הרב הצדיק הקדוש מוה"ר צבי הירש מרימנאב זצוקלה"ה, שאמר בפירוש הפסוק, ויעתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד, שרצו לתקן חטא אדם הראשון שיהיו הזמורה והאשכול אחד, שיהיה טעם עצה ופריו שוה. והנה כשרוצה האדם לתקן איזה דבר צריך לשמור עצמו באיזה פניה ח"ו והתנשאות ח"ו כנודע, לכן אמר הפסוק 'וישאוהו', שהיתה חלה התנשאות, 'במוט', על ידי זה נתמוטטו 'בשנים', ונעשו עוד הפעם שנים שלא יהיו עצה ופריו שוה".

לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שהמרגלים חששו מכניסתם של ישראל לארץ ישראל, כי שם נכשלו כל הנבראים באכילת עץ הדעת, על כן חשבו להקדים רפואה למכה לתקן החטא של עץ הדעת, ועל ידי זה יכנסו ישראל לארץ ישראל רק אחרי התינוק השלם כשהיצר הרע כבר יתבטל מן העולם, אולם מאחר שנכשלו משום שבאו לידי התנשאות, על כן התנגדו לכניסתם של ישראל לארץ ישראל.

ונראה שהכתוב עצמו מתרץ קושיא זו באמרו (במדבר י"ג כ'): "והימים ימי ביכורי ענבים". כלומר הסיבה שביקשו לעשות התינוק דוקא באשכול ענבים, כי חדשי תמוז אב הם ימים של ביכורי ענבים, אבל ביכורי חטים הוא רק בחודש סיון ככתוב (שמות לד' כב): "והג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים".

31
the spies or of their fathers — the latter being innocent of any wrongdoing — of their original meaning. Their purpose is as so often elsewhere, to imprint on our consciousness the great admonitions which the incident of the spies conveys to us for all time to come: סחור בן מיכאל these names express the cause which brought about the tragic course of events: סחור שסחור דבריו (מעשיו) מיכאל, שעשה עצמו כן he rebelled against the Divine Will when he demeaned himself.

32
סחור is the son of מיכאל, מיכאל will always remain the father of סחור. This act of self-demeaning always leads to treason against God, to rebellion against His Sacred Will. If only this one name-interpretation remains in our memory, it will be sufficient to serve as a constant warning of the scope of the transgression and its cause.

This is the vow which Divine Law demands from the Jewish people when it is ready, trained by its desert experience, to set foot in the Holy Land as *God's nation*. Then its Divine worship is always to be accompanied by נסכים, for it is God from Whose Hand it receives its true joyfulness. Then it is to raise its bread as *challa* in homage to God for it is God Whose care is the source of its daily nourishment.

33
* God thereby addresses His people: Once God approves of your actions, you may enjoy bread in joyfulness and drink your wine with a cheerful heart. Without God, without Divine approval of your deeds, you need not confine your tears to the confrontation with the hostile giants of the earth; every piece of bread, every drop of wine will be spoiled by the trembling anxiety and fear of what the next moment might bring. With God, with the certainty of Divine proximity resulting from your loyal fulfillment of the Divine Will, you need never fear כי כבר רצה האל'ים אח מעשיך. This is the only *pre-condition* for Israel's entry into the Holy Land! וה הכנסת ישראל לארץ

Ignoring this truth caused the loss of our land, destruction of our state, and the onset of bitter Galuth-suffering. Only the full, faithful realization of this demand וה הכנסת ישראל לארץ will pave our way back to the homeland. This will never be the case as long as the חנם של חנם still dominates Jewish thinking and deeds.

33 Feats of Faith

ROOTED IN ERETZ YISRAEL

34
* There is a law of nature, ignored perhaps by scientists, but very much operational nevertheless: everything is attracted, and eventually returns, to its source. For example, ever since death was decreed upon man, his body returns to the earth from where it originates, and his soul to heaven from where it comes.

From precisely which earth did the body of Adam originate? There are various opinions: from beneath the *Mizbe'ach*; from the Beis HaMikdash; or from all over Eretz Yisrael. In truth, the most important organs of Adam, his mind and heart, were taken from the *Mizbe'ach*, his other vital organs from the Beis HaMikdash, and the rest of his body from all over Eretz Yisrael.¹⁴

As descendants of Adam, we each originate from Eretz Yisrael and should naturally be attracted to Eretz Yisrael. We should find it so charming that we shouldn't be able to notice any faults in Eretz Yisrael because, "Love covers for all faults."¹⁵

But we did reject Eretz Yisrael because we were disconnected from our origin; our sins were like barriers, blocking our attraction.

34

84 □ SACRED SOIL

In the chronicles of Creation, the Torah discloses the origin of Man, "And Hashem Elokim formed Adam [out of] dust from the land."¹ The Midrash further informs that the land from where the dust used to create Adam was taken was Eretz Yisrael, with the mind and heart of Adam being formed from earth found at the site of the Altar.²

35

Every Jew alive today is not merely a distant descendant of Adam, albeit separated by hundreds of generations. The Midrash³ teaches that every Jew is actually part of Adam HaRishon himself. Some stem from his forehead, some from his eyes, some from his

hands, feet, trunk, etc. When Adam was formed from the holy earth of Eretz Yisrael, it was we ourselves who were formed from its sacred soil.⁴ Eretz Yisrael is not merely our beloved homeland; it is the source of our very selves. It is called "*Ima* [mother] *Tzion*," because, in a sense, Eretz Yisrael gave birth to us; Eretz Yisrael is our mother.⁵

36 Everything Is Attracted to Its Origin

There is a law of nature that is an axiom central in Chassidic thought, and this law is that everything must return to its origin. It may wander far from where it came from, drift light-years away from where it originated, but it must return! Thus *Koheles* teaches: "The sun rises, the sun sets, then to its place it returns ... round and around the wind goes and to its rounds it returns ... To the place where the rivers go, they return."⁶

And this law holds true in all of nature: apples fall to the ground because it is from there they are nurtured; fire does not fall down because it does not come from the ground.⁷ When man dies, his body returns to the earth from where it originates and his soul returns to heaven, where the source of the soul is found.

Alshich HaKadosh notes that when Hashem told Avraham Avinu to go to Eretz Yisrael, He told him, "*Lech Lecha*," which literally translates as "Go to yourself." Thus Hashem was telling Avraham, Go to your roots; go to where you come from.

Because Eretz Yisrael is where the Jewish people originate, the very first Jew was already commanded to go live there.

4. Non-Jews also descend from Adam, but they come from the part of Adam that was taken from the parts of Eretz Yisrael that are not considered true Eretz Yisrael, but merely serve as the veins for the different countries which then emerged from Eretz Yisrael. For more on this subject, see Chapter 8, "Origin of the World."

37

The connection of the Jewish people to Eretz Yisrael is something to marvel at. We have been separated from Eretz Yisrael for two thousand years, with the various segments of the Jewish people acclimating to the countries where *hashgachah* has sent them, adjusting their mentality and culture to their host country. Yet, from Poland to Hungary to Morocco and Yemen, Jews have maintained a longing and desire to return to this tiny country in the center of the tempest that is the Middle East with an intensity that is astounding. Because we come from Eretz Yisrael, we would always feel the tug to return no matter how distantly we have been cast away from it.⁸

Reciprocally, Eretz Yisrael would not give itself up to any people other than the Jewish people; no nation has succeeded in inhabiting this stubborn stretch of territory. It was only with the incremental return of the Jewish people to their homeland that Eretz Yisrael began, in equal increments, opening up its reservoirs of fruitfulness. Eretz Yisrael lay barren and depressed for two thousand years waiting for its people. And when they returned and began showering it with love, Eretz Yisrael finally began to blossom.

The people of Yisrael and the land of Yisrael are tied in wedlock, closely interconnected, eternally bonded.

The Source of Jewish Souls

But the connection between the Jewish people and their land goes even deeper. This is because the physical piece of topography nestled between the Jordan River and Mediterranean

Sea is rooted in a spiritual land that exists in heaven.⁹ This land is also known as *Olam Haba*, the world of true pleasure.

And while on a physical level, Jewish bodies originate from the dust of Eretz Yisrael and are destined to return there, Jewish souls come from *Olam Haba* and are therefore destined to return there, as the Mishnah declares, "All Jews have a portion in the World to Come."¹⁰

Therefore, it is not only on a physical level that Jews feel that they must return to Eretz Yisrael, it is their *neshamos* that propel them there, sensing that thereby the *neshamah* can connect to its source in *Olam Haba*. Indeed, the Gemara and Midrash teach that one who walks four cubits in Eretz Yisrael is assured of a having a portion in *Olam Haba*. The *Me'or Einayim* explains on a slightly different vein, that it is easier to get to *Olam Haba* from Eretz Yisrael than from *chutz la'Aretz*.

And even though an individual Jew may wander far, far away from both Eretz Yisrael in the sense of geographical distance and *Olam Haba* in the sense of spiritual alienation, he will, no, he must, return! Perhaps after a few years, decades or millennia, his soul will tug at him, events will be arranged to force him or he will have to endure suffering, but he will return to both, Eretz Yisrael and *Olam Haba*.

39 Disconnected From Eretz Yisrael

Sometimes a Jew will not feel any attraction to Eretz Yisrael. How can it be that he should feel no pull toward his origin? This is against nature.

If a magnet is put near another magnet of opposite charge it will move toward it; that is natural. However, if there is an insulating material placed between them, the magnets will not move closer at all, even though naturally they should. If alien matter comes between two things that should attach themselves to each other, the attraction is neutralized.

40

Blinded to Fault

King Shlomo taught, "All imperfection is obscured by love."¹³ When there is love between two people, they are simply blinded to each other's faults, to the benefit of the relationship.

A Jew should see no fault in Eretz Yisrael because he should be filled with love for Eretz Yisrael. The *Meraglim*, who went to spy the land in advance of the initial conquest, reported negatively about Eretz Yisrael. Their natural attraction to Eretz Yisrael was blocked by insulation; the love they should have had to their source of origin was obstructed and therefore they were able to perceive the land negatively.

41

This explains why sometimes, or unfortunately, oftentimes, there can be a Jew, who, even though his soul comes from *Olam Haba* and his body from Eretz Yisrael, feels no desire to go to Eretz Yisrael.

If a Jew feels no yearning to go to Eretz Yisrael, it is a sign that there is some insulating material between himself and Eretz Yisrael. Even someone who cannot actually travel to Eretz Yisrael should still feel the tug, should feel that his living in *chutz la'Aretz* is a compromise.

The Rebbe R' Baruch of Mezibuzh said that there are two signs of spiritual depression for a Jew, one of them being a lack of longing for Eretz Yisrael.¹¹ Just as the symptoms of emotional depression include apathy toward people and experiences that should usually excite, feeling indifference to Eretz Yisrael, a Land that should instinctively excite the soul, is a symptom of spiritual depression. And just like a person suffering from emotional or mental depression seeks help from an expert, a person suffering from spiritual depression should seek help from a mentor who can help him rehabilitate himself spiritually.¹²

איש מצרי הצילנו. א"ל הקב"ה,
מי שהודה בארצו (יוסף) — כי גנב גנבתי
מארץ העברים) נקבר בארצו... אתה
שלא הודית בארצך, אין אתה נקבר
בארצך (דבר"ר פ"ב). וקשה, הלא הוא לא
הי' באותו מעמד, בשעה שאמרו עליו:
"איש מצרי הצילנו" ? ובת"ש בשם מדרש

סוף כל הזירות, כששואלים את איש
יהודי (והוא תושב איזו מדינה שהיא,
ולמקצה השמים ועד קצה השמים), מאיזו
ארץ אתה. — עליו לענות "מארץ ישראל"
אני, אף שלא הי' שם מעולם, לא הוא
ולא הוריו! ובא"ל הוא חוטא נגד ארצו,
ומלתו אמרה; זאם הוא זוכה לפעמים
לעלות או להקבר בארץ, הרי זה מפני
שאיננו גדול כמשה, ואין הקב"ה מדקדק
עמו, כמו שדקדק עם משה. ב) לא כנגד
עמו חטא משה (מסתמא הגיד תיכף
ליתרו, שהוא עברי, שהרי התנה יתרו
עמו תנאים אודות הבנים), אך נגד
ארצו, שלא הודה בה, שלא אמר תיכף,
שהוא גר במצרים זמנית, ומצפה להגאל
וללכת אל "ארצו", המובטחת לעם
ישראל; והעונש הי' שלא נקבר בארצו;
הרי שהארץ הק' היא כמו דבר, שיש בו
רוח חיים לדעת ולהרגיש עלבון ולתבוע
עלבונה ועונש מדה כנגד מדה. וכן נאמר:

RETURNING TO OUR SOURCE THROUGH NISSUCHIN AND CHALLAH

43

When Adam ate from the *Etz HaDaas* he was distanced from his source and was ejected from Gan Eden. The Jewish People were supposed to have

rectified his sin by loving and returning to their source, Eretz Yisrael, but the *Meraglim* ruined it.

Right after they sinned, the Jews realized their terrible mistake and were filled with intense regret. In response, Hashem gave them the *mitzvos* of *nissuchin* and *challah*, both which reconnect us to our roots.

The wine accompanying the sacrifices was poured into a channel near the *Mizbe'ach*. This channel descended all the way until the *שתייה*, the foundation stone, the rock from where Hashem began creating the world. How was this hollow formed?

The Rogatchover Gaon¹⁶ provides a startling answer: When Hashem created Adam, He took a piece from the earth, just as a woman plucks a piece of *challah* from a dough.¹⁷ Where the dust of Adam had been, there were now the two hollows for the *nissuchin*.

Through the *mitzvah* of *challah*, Adam, the "challah" of the world, is rectified, returned to the "dough" of his origin.¹⁸ Similarly, the wine flowing down the cavity formed by the removal of that "challah" reconnected mankind to its source.

And this consoled the generation of the wilderness. True, like Adam, they had ripped themselves away from their roots, but they would return. If not in this lifetime, then in a future one.

Indeed, the generation of the wilderness is reincarnated in a generation that will enter Eretz Yisrael, and not just for a few hundred years, but forever. The *Dor HaMidbar* came back down as our generation, the generation of *Ikvisa d'Meshicha*, who will merit, very soon, to return to our source: Eretz Yisrael.

Amen.